

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

**2026-YIL / IYUN/6-SON,
V-QISM**

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyun.
V-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

KORPORATIV BOSHQARUVDA ESG TAMOYILLARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY TAHLILI.....	12
I. R. Berdikulova	
TEKSTIL SANOATIDA SUV ISTE'MOLI VA QAYTA ISHLASH ULUSHI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK: 20 DAVLAT MISOLIDA KORRELYATSIYA VA K-MEANS KLASTER TAHLILI.....	16
Zayniyev Diyorbek Zokir o'g'li	
Turobova Hulkar Rustamovna	
O'ZBEKISTONDA BIZNES BIRLASHUVLARINI HISOBGA OLISHNI MHXS (IFRS) 3 ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	24
Davletov Ikrom Raximberganovich	
VINOCHILIK SANOATI KORXONALARIDA TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR AUDITINI TASHKIL QILISH VA O'TKAZISH TARTIBI.....	33
Jo'rayev Dilshod Xudoyqulovich	
СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ	38
Абдуллаева М.Б.	
AGROSANOAT MAJMUASIDA INTEGRATSION TUZILMALARNING ISTIQBOLLI SHAKLLARINING NAZARIY ASOSLARI.....	44
Murodov Sherzodbek Murod o'g'li	
RESPUBLIKADA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING BOZOR MEXANIZMI.....	51
Kalandarova Elnura Muzaffar qizi	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MAHALLALARDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHGA KO'MAKLASHISH.....	55
Niyozov Zuxur Davronovich	
Yarlaqabov Faxriddin Baxodir o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОТЧЕТА О ФИНАНСОВОМ ПОЛОЖЕНИИ КОМПАНИИ В СООТВЕТСТВИИ С ТРЕБОВАНИЯМИ МСФО	58
Худойкулова Дилора Дилмуродовна	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSİYALARI TARKIBI VA ULARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINING IQTISODIY TAHLILI.....	64
Karimova Saodatxon Ulug'bek qizi	
XALQARO MOLİYAVIY HISOBOT STANDARTLARIGA MUVOFIQ JORIY AKTIVLARNI HISOBGA OLISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	71
Mavlyanova Dilobar Maxkamovna	
DAVLAT TOMONIDAN TURIZM SOHASINI MOLİYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	77
Karimova Dilafruz Sadriddin qizi	
МЕТОДЫ АНАЛИЗА ЦИФРОВИЗАЦИИ В РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	82
Ахмедова(Жабборова) Нилуфар Икболжон кизи	
AHOLI ZICH JOYLASHGAN HUDUDLARDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-IQTISODIY OMILLARI VA HORIJIIY TAJRIBA TAHLILI	89
Bo'stonova Nilufar Abdusmatovna	
Nematjonova Risolatxon Dilshodbek qizi	
JANUBIY KOREYA TAJRIBASIDA CHIQINDILARNI BOSHQARISHDA EPR TIZIMI VA RAQAMLI YECHIMLARINING O'RNI	94
Otarbayev Zamir Zairovich	

SANOAT SALOHİYATI SAMARADORLIGINI INVESTISIYALAR ASOSIDA OSHIRISHNING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI	100
Urazaliyev Bekzod Sultanbayevich	
ЦИФРОВЫЕ НАВЫКИ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЖЕНСКИХ КАДРОВ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	107
Дониёрова Зухрабону Алишер кизи	
TURIZM SUG'URTASI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	113
Хо'jamov Akbar Bahriddinovich	
KELAJAKDAGI GLOBAL VA MINTAQAVIY IQLIM O'ZGARISHI HAMDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH ZARURIYATI.....	118
Djumayev Askar Xaydarovich	
SAMARQAND VILOYATI UMUMIY OVQATLANISH KORXONALARIDA RESURSLARNI BOSHQARISH SAMARADORLIGI.....	123
Erdonov Muhammadamin Erdon o'g'li	
Qahhorova Nargiza Qahramonovna	
Rafiqjonov Damir Raxim o'g'li	
Jamilov Firdavs Otabek o'g'li	
ПУТИ РАСШИРЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УПРАВЛЕНИИ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ	129
Норкулов Хабибулло	
Абдурасулова Шахзода	
Бахриддинов Дилшодбек	
NATIV BRENDING VOSITASI SIFATIDA UGC VA EGC: GLOBAL TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTON BOZORIGA MOSLASHUV	135
Yuldasheva Mahliyo Baxtiyor qizi	
SOLIQ TO'LOVCHILARGA XIZMAT KO'RSATISHDA RAQAMLASHTIRISH ORQALI SOLIQ MA'MURCHILIGINING SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	138
Shamsiyev O'ktam Sayfitdinovich	
НАУЧНЫЕ ПОДХОДЫ И ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЦИФРОВОГО МОДЕЛИРОВАНИЯ ПРИ УПРАВЛЕНИИ БИЗНЕС-ПРОЦЕССАМИ	147
Джуманов А.А.	
BANK SEKTORIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA XARAJAT SAMARADORLIGI: XALQARO TAJRIBA ASOSIDA EKONOMETRIK BAHOLASH.....	157
Masharipova Durdona Ulug'bekovna	
РАЗВИТИЕ ИНСТРУМЕНТОВ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ.....	164
Джуманов А.А.	
DAVLAT XARIDLARIDA SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN NARXLAR MODULINI JORIY ETISH: KORRUPSIYAGA QARSHI KOMPLAYENS, HISOBDORLIK VA RAQOBATNI KUCHAYTIRISH YO'NALISHLARI.....	174
Rahmanov Furqat Temirovich	
АНАЛИЗ НА ОСНОВЕ МОДЕЛИ АЛЬТМАНА ПРИ ОЦЕНКЕ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	179
Ибрагимов Гайратжон Артикович	
TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI BOSHQARISHNINZ ZAMONAVIY MODELLARI VA KOMPLAYENSNAZORAT TIZIMINI RIVOJLANTIRISH	186
Fayziyev Sherzod Djunaydilloyevich	
SUN'IY INTELLEKTNING MEHNAT UNUMDORLIGI VA MOBILIGIGA TA'SIRI.....	192
Shakarov Zafar Gafforovich	

URGUT ERKIN IQTISODIY ZONASIDA SANOAT TARMOQLARINI KLASTERLASH SAMARADORLIGINING TAHLILI	198
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li Uzoqov Rafiq O'lmas o'g'li	
INFRATUZILMA INVESTITSİYALARINING AHOLI FAROVONLIGIGA TA'SIRINI BAHOLASHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA HUDUDIY XUSUSIYATLARI	204
Jiyanov Laziz Najimovich	
«ЗЕЛЁНОЕ» ВОДОСНАБЖЕНИЕ В ЗАСУШЛИВЫХ РЕГИОНАХ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	210
Курбанова Дилфуза Махсудовна	
TALABALARNING KASBIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIKPSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	217
Karimova Feruza Xamidullayevna	
PAXTACHILIKDA ZAMONAVIY AGROTEKNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA EKOLOGIK MUVOZANAT TA'MINLASHNING IQTISODIY MEKANIZMI.....	221
Ishniyazov Zoxid Normamatovich	
FUQAROLAR MUHOJIRLARI MA'LUMOTLARI ASOSIDA HUDUDLARNING IJTIMOIIYIQTISODIY RIVOJLANISH DARAJASINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	226
Inomov Daniyar Valijonovich	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA QIMMATLI QOG'OZLAR BILAN OPERATSIYALARNI TAKOMILLASHTIRISH: HOLAT TAHLILI VA TAVSIYALAR.....	232
Niyozov Zuhur Davronovich Xolmurotov Sardor Haydaraliyev Avaz	
YAQIN SHARQDA TURIZM EKSPORTI STRATEGIYALARI VA ULARNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI: BAA VA SAUDIYA ARABISTONI TAJRIBASI ASOSIDA QIYOSIY TAHLIL	238
Tolibova Aziza To'lqin qizi	
BANKLARDA IJARA MUOMALALARINI TARTIBGA SOLUVCHI ME'YORIY - HUQUQIY ASOSLAR VA XALQARO STANDARTLAR.....	243
Sativaldiyeva Gulchexra Xudayberdiyevna	
QURILISH MATERIALLARI KORXONALARIDA STRATEGIK RISK-MENEJMENT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	247
Masharipova Sevara	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	251
Ergashev Jamshid Jamoliddinovich Muhammadjonova Iroda Bahodir qizi	
BALIQCILIK TARMOG'INI INTENSIV RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	256
Iskandar Yunusov	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA BARQAROR QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI: AGROEKOLOGIK VA IJTIMOIIYIQTISODIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI	262
Mirzanov Berdak Joldasbeviç	
RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNING IPOTEKA KREDITLASH JARAYONINI OPTIMALLASHTIRISH MEKANIZMLARIGA TA'SIRI	268
A'zamxo'jayeva Nihol	
CHORVACHILIK MAHSULOTLARI STATISTIK KO'RSATKICHLAR TIZIMI: METODOLOGIYA VA TAKOMILLASHTIRISH	273
Aysachev Abdulfotix Abdulfaizovich	

O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	278
Ruziyeva Nigina Baxtiyorovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA TA'LIM TIZIMIDA OLIB BORILGAN ISLOHOTLAR (MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMI MISOLIDA)	284
G.A. Norbo'tayeva	
YASHIL MARKETING VA ESG INTEGRATSIYASI: STATISTIK TAHLIL VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	288
Charos G'ayratova	
РАЗВИТИЕ ЦИФРОВЫХ СИСТЕМ И ОБЗОР ИНСТРУМЕНТОВ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ.....	294
Джуманов, А.А.	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA INVESTITSİYALARNI JALB QILISH — IQTISODIY TARAQQIYOTNING MUHIM OMILI.....	303
Bayitova Rohatoy Bahrom qizi	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRUVCHILARNI SUG'URTA MEKANIZMLARI ORQALI MOLIYALASH MASALALARI	307
Xakimov Zafar Ibragimovich	
SOLIQ MA'MURCHILIGI ORQALI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING BARQAROR FAOLIYAT YURITISHINI TA'MINLASH MUAMMOLARI.....	314
Ahrorqulov Jonibek Otabek o'g'li	
FOOD PRICE VOLATILITY AND ITS EFFECTS ON LOW-INCOME HOUSEHOLDS	320
Rakhmatova Mukhlisa Dilshod qizi	
SUN'IY INTELLEKTNING O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDAGI AHAMIYATI.....	327
Hamidova Shahzoda Odiljanovna	
MHS VA XUSUSIY SEKTOR KREDITLARI: MAMLAKATLARARO EMPIRIK TAHLIL.....	331
Davronbek Matyakubovich Matkarimov	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM XIZMATLARINI TASHKIL ETISHNING ZARURATI.....	336
Xasanova Yulduz Kayumovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA ALOQA KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	340
Saidqosimova Umida Ibragimovna	
PROSPECTS FOR DEVELOPING BROKERAGE AND UNDERWRITING ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS IN UZBEKISTAN.....	345
Niyozov Zukhur	
Barnoyev Mirfayoz	
Yadgarov Avaz	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION: A GLOBAL REVIEW OF AI-POWERED TEACHING AND LEARNING	349
Begzod Nishanov	
BULUTLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA ELEKTRON TA'LIM RESURSLARINI BOSHQARISH MEKANIZMLARI.....	356
Raxim Matniyazov	
Umar Asrayev	
ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ.....	367
Зугурова Зилола Дамировна	

EKOLOGIK NIZOLARNI HAL ETISHDA SUD AMALIYOTINING O'RNI: XALQARO TAJRIBA VA MILLIY YONDASHUV	371
Gapparov Sarvar Xolmurodovich	
МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДЕНЕЖНЫЕ ПЕРЕВОДЫ КАК ФИНАНСОВЫЙ РЕСУРС УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА: МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ И ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ КЛАССИФИКАЦИЯ	375
Гимранова О. Б.	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASI TAHLILI (2010–2025-yillar)	383
Hojiyev Tal'at Toshpo'latovich	
MINTAQADA TABIIY KAPITALNI JAMG'ARISH SAMARADORLIGINI INTEGRAL INDEKS ASOSIDA BAHOLASH VA HUDUDLARNI TABAQALASHTIRISH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	388
Raximov Faxriddin Shavkatovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI UNDIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA SOLIQ TO'LOVCHILAR XULQ-ATVORINI MODELLASHTIRISH: INSTITUTSIONAL VA BIXEVIORISTIK YONDASHUVLARNING INTEGRATSIYASI	393
Urazmatov Jonibek Musurmanovich	
O'ZBEKISTON BANK SEKTORIDA RAQAMLI XIZMATLAR BOZORI: JORIY HOLAT, TENDENSIYALAR VA XALQARO TAJRIBA	398
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
KORXONALAR EKSPORT FAOLIYATINI BOSHQARISHDA INNOVATSION MOLIYAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	403
To'rayeva Yulduz Shamsiddin qizi	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA IQTISODIY RESURLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR	410
Islomov Shuhrat Marufjonovich	
Eshquvvatova Nodira Abdullayevna	
METHODOLOGICAL APPROACHES TO ENHANCING PROFESSIONAL COMMUNICATION SKILLS OF FUTURE TEACHERS IN A DIGITAL LEARNING ENVIRONMENT	416
Dilnoza Jorayevna Kuvatova	
MINTAQAVIY TURIZM RESURLARINING TASNIFI VA ULARDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'NALISHLARI (SAMARQAND, BUXORO VA XORAZM VILOYATLARI MISOLIDA)	420
Sharipov Shahriyor Shamsiddin o'g'li	
O'ZBEK VA INGLIZ TILSHUNOSLIKLARIDAGI SUBYEKT VA PREDIKAT PARADIGMASI, ULARNING UMUMIY VA XUSUSIY JIHLTLARI	423
Azamova Gulruh Akbar qizi	
BUXORODA TURISTLAR XAVFSIZLIGI: TURISTLARNING XAVFSIZLIK HISSI VA MUAMMOLAR TAHLILI	428
Kurbanova Mohinur Xabib qizi	
Davronova Durdona Akobirovna	
BUXORO VILOYATIDA EKOLOGIK VA MADANIY TURIZMNI INTEGRATSIYALASHGAN YO'NALISHLARINI RIVOJLANTIRISH: BARQAROR RIVOJLANISH METODLARI VA ISTIQBOLLARI	436
Xayrullayeva Nilufarbegim Nematullo qizi	
РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В ПРИВЛЕЧЕНИИ ИСТОЧНИКОВ ИНВЕСТИРОВАНИЯ В ИННОВАЦИОННЫЕ ПРОЕКТЫ	445
Хашимова Н. А.	
QASHQADARYO VILOYATI AHOLISINI IJTIMOY HIMOYA QILISH TIZIMINING STATISTIK TAHLILI	454
M.Sh. Raximova	

O'ZBEKISTON SHAROITIDA ISLOMIY MOLIYALASHTIRISH XIZMATLARI RIVOJLANISHI HAMDA QONUNIY QO'LLAB-QUVVATLANISHI.....	458
Raimbayev Azim Sultonovich	
Bolbekova Iroda Quvandiq qizi	
MHXS GA MUVOFIQ FOIZLAR, SOLIQLARNI TO'LAGUNGA QADAR OLINGAN FOYDANI HISOBGA OLISH MASALALARI.....	466
Amir Xudaykulov	
SUN'IY INTELLEKT INTEGRATSIYASI SHAROITIDA INSON KAPITALINING INNOVATSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING KONSEPTUAL-EKONOMETRIK MODELİ	470
Dilmonov Quðrat Baxtiyorovich	
THE DIGITAL GASTRONOME: HOW TECHNOLOGY CONNECTS TOURISTS, RESTAURANTS, AND THE TECH EMPIRE.....	479
Freshta Qauomy	
BUXORO VILOYATINI IJTIMOIIYIQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY INVESTITSIYALARNING AHAMIYATI	481
Kudratov Muhammad Rustamovich	
СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ ПОМОЩИ И ПОДДЕРЖКИ В РЕГИОНЕ.....	487
Рахимова Мадина Шухрат кизи	
THE DIGITAL ECONOMY AND ITS IMPACT ON THE LABOUR MARKET AND EMPLOYMENT IN THE REGIONS OF UZBEKISTAN: PANEL DATA ANALYSIS	493
Borotov Sharofiddin Jumaqul o'g'li	
MINTAQADA QURILISH SOHASINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	500
Aminov Sardorbek Sanjarbekovich	

MINTAQADA QURILISH SOHASINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI

Aminov Sardorbek Sanjarbekovich

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi

E-mail: amin721033@mail.ru

Annotatsiya. Mazkur maqolada mintaqada qurilish sohasini innovatsion rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari tadqiq etilgan. Qurilish tarmog'ida raqamlashtirish jarayonlarini jadallashtirish, zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish, inson kapitalini rivojlantirish hamda investitsion faollikni oshirishning ilmiy-amaliy ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, qurilish sohasining raqobatbardoshligini yanada oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: qurilish sohasi, innovatsion rivojlanish, mintaqa iqtisodiyoti, BIM texnologiyalari, raqamlashtirish, investitsiyalar, inson kapitali, yashil qurilish, infratuzilma, raqobatbardoshlik.

Аннотация. В статье исследованы приоритетные направления инновационного развития строительной отрасли региона. Рассмотрены вопросы ускорения процессов цифровизации, широкого внедрения современных технологий, развития человеческого капитала и повышения инвестиционной активности в строительной сфере. Разработаны научно-практические рекомендации, направленные на дальнейшее повышение конкурентоспособности отрасли.

Ключевые слова: строительная отрасль, инновационное развитие, региональная экономика, BIM-технологии, цифровизация, инвестиции, человеческий капитал, зеленое строительство, инфраструктура, конкурентоспособность.

Abstract. This article examines the priority directions for the innovative development of the regional construction industry. The study highlights the scientific and practical importance of accelerating digitalization processes, widely implementing modern technologies, developing human capital, and increasing investment activity in the construction sector. Scientific and practical recommendations aimed at further improving the competitiveness of the industry are also proposed.

Keywords: construction industry, innovative development, regional economy, BIM technologies, digitalization, investments, human capital, green construction, infrastructure, competitiveness.

KIRISH

Qurilish sohasi iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biri bo'lib, mamlakat va mintaqalar iqtisodiy rivojlanishida muhim o'rin egallaydi. Mazkur tarmoqning samarali faoliyati yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish, aholi turmush darajasini yaxshilash, hududlarning investitsion jozibadorligini oshirish hamda infratuzilmani rivojlantirish bilan chambarchas bog'liqdir [1].

Jahon iqtisodiyotida yuz berayotgan raqamli transformatsiya jarayonlari qurilish tarmog'ini ham yangi bosqichga olib chiqmoqda. Qurilish loyihalarini boshqarishda BIM texnologiyalari, sun'iy intellekt, geoinformatsion tizimlar va avtomatlashtirilgan boshqaruv vositalaridan foydalanish tobora kengayib bormoqda [2]. Natijada qurilish obyektlarining sifati oshmoqda, xarajatlar maqbullashmoqda hamda resurslardan foydalanish samaradorligi kuchaymoqda.

Bugungi kunda O'zbekistonda ham qurilish sohasini modernizatsiya qilish, innovatsion faoliyatni rivojlantirish va zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Mazkur jarayon qurilish tarmog'ining iqtisodiy samaradorligini oshirish, hududlarda zamonaviy infratuzilmani shakllantirish va investitsion muhitni yanada yaxshilashga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, mintaqalarda qurilish sohasining innovatsion rivojlanish darajasi hududlar kesimida turlicha namoyon bo'lmoqda. Bu esa mavjud salohiyatdan yanada samarali foydalanish, qurilish tarmog'ini innovatsion rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqish zaruratini yuzaga keltiradi.

Mazkur maqolaning maqsadi mintaqada qurilish sohasini innovatsion rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash hamda tarmoqning innovatsion salohiyatini oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Qurilish sohasini innovatsion rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari ko'plab xorijiy olimlar hamda xalqaro tashkilotlar tomonidan tadqiq etilgan. Xususan, J. A. Schumpeter innovatsion rivojlanish nazariyasida iqtisodiy taraqqiyotning asosiy omili sifatida yangi texnologiyalar, ishlab chiqarish usullari va tashkiliy o'zgarishlarni alohida ta'kidlaydi. Uning fikricha, innovatsiyalar iqtisodiy tizimni sifat jihatdan yangilovchi asosiy harakatlantiruvchi kuch hisoblanadi. Ushbu yondashuv qurilish sohasida yangi materiallar, raqamli texnologiyalar va innovatsion boshqaruv mexanizmlarini joriy etish orqali mintaqaning iqtisodiy salohiyatini oshirish imkonini beradi.

E. M. Rogers tomonidan ishlab chiqilgan innovatsiyalar diffuziyasi nazariyasida yangi texnologiyalarning jamiyat va iqtisodiyot tarmoqlarida tarqalish jarayoni hamda unga ta'sir qiluvchi omillar tahlil qilingan. Olim innovatsiyalarni samarali tatbiq etishda inson omili, kommunikatsiya tizimlari va institutsional muhitning ahamiyatini asoslab bergan. Muallif nuqtayi nazaridan, qurilish sohasida BIM texnologiyalari, sun'iy intellekt va raqamli platformalarning keng qo'llanilishi innovatsiyalarni tezkor o'zlashtirish mexanizmlarini shakllantirish bilan bevosita bog'liqdir.

C. Eastman, P. Teicholz, R. Sacks va K. Liston tomonidan yaratilgan "BIM Handbook" asarida qurilish jarayonlarini raqamlashtirish, loyihalash va boshqarishda Building Information Modeling (BIM) texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari yoritilgan. Tadqiqotchilar BIM texnologiyasi qurilish xarajatlarini maqbullashtirish, loyiha sifatini oshirish va resurslardan samarali foydalanishga xizmat qilishini asoslab berganlar. Fikrimizcha, BIM texnologiyalarini hududiy qurilish tizimlariga keng joriy etish mintaqalarda innovatsion qurilish infratuzilmasini shakllantirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Mavjud ilmiy yondashuvlar qurilish sohasining innovatsion rivojlanishi texnologik yangilanish, inson kapitali, raqamlashtirish va ekologik barqarorlik omillarining uyg'un rivojlanishiga bog'liqligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, mintaqaviy darajada qurilish tarmog'ining innovatsion salohiyatini oshirish uchun hududiy xususiyatlarni hisobga olgan kompleks mexanizmlarni ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, iqtisodiy guruhlash, mantiqiy umumlashtirish va ekspert baholash usullaridan foydalanildi. Shuningdek, innovatsiyalar nazariyasi, innovatsiyalar diffuziyasi konsepsiyasi hamda BIM texnologiyalarini joriy etish bo'yicha xalqaro tajribalar o'rganildi [2; 4].

Qurilish sohasining innovatsion rivojlanishiga ta'sir qiluvchi ustuvor yo'nalishlar iqtisodiy, texnologik, ekologik va institutsional mezonlar asosida tasniflandi. Tahlil natijalarini umumlashtirish asosida ustuvor rivojlanish yo'nalishlari tizimlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mintaqada qurilish sohasini innovatsion rivojlantirish bugungi kunda hududlarning iqtisodiy raqobatbardoshligini oshirish, investitsion jozibadorligini kuchaytirish hamda zamonaviy infratuzilmani shakllantirishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi. Jahon amaliyoti shuni ko'rsatadiki, qurilish tarmog'ida innovatsion texnologiyalarni joriy etish mehnat unumdorligini oshirish, qurilish muddatlarini maqbullashtirish, resurslardan oqilona foydalanish va qurilish obyektlari sifatini yaxshilash imkonini beradi [1]. Shu sababli qurilish sohasini innovatsion rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash hamda ularni amaliyotga tatbiq etish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mintaqalarda qurilish sohasining innovatsion rivojlanishi ko'plab iqtisodiy, texnologik, institutsional va ijtimoiy omillarga bog'liq bo'lib, hozirgi bosqichda bir qator ustuvor yo'nalishlar alohida ahamiyatga ega. Ular orasida qurilish jarayonlarini raqamlashtirish, innovatsion qurilish materiallarini ishlab chiqarish, inson kapitalini rivojlantirish, investitsion faollikni oshirish, yashil qurilish tamoyillarini joriy etish hamda ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish muhim o'rin tutadi.

Tadqiqot natijalari asosida qurilish sohasini innovatsion rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari aniqlanib, ularni amalga oshirish mexanizmlari hamda kutilayotgan iqtisodiy va ijtimoiy natijalar tizimlashtirildi. Mazkur yo'nalishlar qurilish tarmog'ining raqobatbardoshligini oshirish, resurslardan samarali foydalanish va innovatsion faollikni kuchaytirishga xizmat qiladi. Shuningdek, ular hududlarda barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashning muhim omili hisoblanadi. Ushbu yo'nalishlar quyidagi jadvalda keltirilgan (1-jadval).

Mintaqada qurilish sohasini innovatsion rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari¹

Ustuvor yo'nalishlar	Amalga oshirish mexanizmlari	Kutilayotgan natijalar
Qurilishni raqamlashtirish	BIM, GIS, sun'iy intellekt va elektron platformalarni joriy etish	Samaradorlik va shaffoflik oshadi
Innovatsion materiallar ishlab chiqarish	Zamonaviy texnologiyalar va ilmiy ishlanmalardan foydalanish	Qurilish sifati va energiya tejamlorligi ortadi
Inson kapitalini rivojlantirish	Malaka oshirish va dual ta'lim tizimini kengaytirish	Kadrlar salohiyati kuchayadi
Investitsiyalarni jalb qilish	Davlat-xususiy sheriklik va xorijiy investitsiyalarni kengaytirish	Innovatsion loyihalar soni ortadi
Yashil qurilish konsepsiyasini joriy etish	Ekologik standartlar va energiya samaradorligi talablarini qo'llash	Barqaror rivojlanish ta'minlanadi
Ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish	Texnoparklar va ilmiy markazlar faoliyatini rivojlantirish	Innovatsiyalar tijoratlashtiriladi

Birinchi ustuvor yo'nalish sifatida qurilish tarmog'ini raqamlashtirishni ko'rsatish mumkin. Raqamli texnologiyalarni keng joriy etish qurilish loyihalarining barcha bosqichlarini samarali boshqarish imkonini beradi. Xususan, BIM (Building Information Modeling) texnologiyasi yordamida loyiha obyektining virtual modeli yaratiladi va uning hayotiy sikli davomida barcha ma'lumotlar yagona platformada boshqariladi [2]. Natijada loyiha hujjatlaridagi xatolar kamayadi, qurilish xarajatlari maqbullashtiriladi va ishlarning bajarilish sifati oshadi.

Shuningdek, sun'iy intellekt, geoinformatsion tizimlar (GIS), dronlar va bulutli texnologiyalardan foydalanish qurilish jarayonlarini monitoring qilish hamda boshqarish samaradorligini oshirmoqda. Raqamli texnologiyalarni keng joriy etish orqali qurilish korxonalarining innovatsion faolligini kuchaytirish va resurslardan foydalanish samaradorligini ta'minlash mumkin [3].

Ikkinchi ustuvor yo'nalish innovatsion va energiya tejamlor qurilish materiallarini ishlab chiqarishni rivojlantirishdan iborat. Zamonaviy iqtisodiyotda qurilish materiallarining sifati va ekologik xavfsizligi muhim mezonlardan biri hisoblanadi. Bugungi kunda energiya tejovchi panellar, kompozit materiallar, yuqori mustahkamlikka ega beton turlari hamda qayta ishlangan xomashyodan tayyorlangan mahsulotlardan foydalanish tobora kengayib bormoqda. Bunday materiallar nafaqat qurilish obyektlarining sifatini oshiradi, balki energiya sarfini kamaytirish va ekologik barqarorlikni ta'minlashga ham xizmat qiladi.

Uchinchi ustuvor yo'nalish inson kapitalini rivojlantirish hisoblanadi. Innovatsion texnologiyalarni samarali joriy etish ko'p jihatdan malakali mutaxassislar mavjudligiga bog'liq. Qurilish sohasida zamonaviy texnologiyalar bilan ishlay oladigan muhandislar, loyiha menejerlari, IT-mutaxassislar va texnik xodimlarga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Shu sababli oliy ta'lim muassasalari va qurilish korxonalari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, dual ta'lim tizimini kengaytirish hamda mutaxassislarni qayta tayyorlash dasturlarini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega.

To'rtinchi ustuvor yo'nalish investitsion faollikni oshirish bilan bog'liq. Innovatsion qurilish texnologiyalarini joriy etish sezilarli moliyaviy resurslarni talab qiladi. Shu sababli mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etish, davlat-xususiy sheriklik loyihalarini kengaytirish hamda innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Xalqaro tajribada investitsion muhitning jozibadorligi innovatsion rivojlanishning asosiy omillaridan biri sifatida e'tirof etiladi [3].

Beshinchi ustuvor yo'nalish sifatida yashil qurilish konsepsiyasini joriy etish alohida ahamiyatga ega. So'nggi yillarda ekologik barqarorlik masalalarining dolzarbligi qurilish sohasida ham zamonaviy yondashuvlarni qo'llash zaruratini kuchaytirmoqda. Yashil qurilish energiya va suv resurslaridan samarali foydalanish, chiqindilar hajmini kamaytirish hamda ekologik xavfsiz materiallardan foydalanishni nazarda tutadi. Bunday yondashuv nafaqat ekologik barqarorlikni ta'minlaydi, balki qurilish obyektlarining uzoq muddatli iqtisodiy samaradorligini ham oshiradi.

Oltinchi ustuvor yo'nalish ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirishdan iborat. Innovatsion rivojlanishning muhim sharti sifatida ilmiy tadqiqot natijalarini amaliyotga joriy etish zarur. Mintaqalarda texnoparklar, innovatsion markazlar va ilmiy laboratoriyalar faoliyatini rivojlantirish yangi texnologiyalarni yaratish va tijoratlashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Ayniqsa, qurilish materiallari ishlab chiqarish, loyiha

1 Muallif ishlanmasi.

boshqaruvi va raqamli texnologiyalar sohasidagi ilmiy ishlanmalarni amaliyotga joriy etish yuqori iqtisodiy samara berishi mumkin.

Qurilish sohasining innovatsion rivojlanishida davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari ham muhim o'rin tutadi. Soliq imtiyozlari, subsidiyalar, grantlar va innovatsion loyihalarni moliyalashtirish dasturlari korxonalarini innovatsion faoliyatga rag'batlantiradi. Bundan tashqari, normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, qurilish standartlarini xalqaro talablarga moslashtirish va raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish innovatsion rivojlanish jarayonlarini jadallashtirishga xizmat qiladi.

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, mintaqada qurilish sohasini innovatsion rivojlantirish kompleks yondashuvni talab qiladi. Bunda raqamlashtirish, investitsiyalarni jalb qilish, inson kapitalini rivojlantirish va ilmiy tadqiqotlarni amaliyotga tatbiq etish o'zaro bog'liq holda amalga oshirilishi zarur. Ayniqsa, qurilish korxonalari, ilmiy muassasalar va davlat organlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish innovatsion rivojlanishning asosiy omillaridan biri sifatida namoyon bo'ladi.

Mintaqada qurilish sohasini innovatsion rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari iqtisodiy samaradorlikni oshirish, resurslardan oqilona foydalanish, ekologik barqarorlikni ta'minlash va hududlarning raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qiladi. Mazkur yo'nalishlarning izchil amalga oshirilishi qurilish tarmog'ining innovatsion transformatsiyasini ta'minlab, mintaqalarning barqaror iqtisodiy rivojlanishiga munosib hissa qo'shadi.

Olingan natijalar innovatsion rivojlanish nazariyasining asosiy qoidalari bilan mos keladi [1]. Xususan, innovatsiyalarni joriy etishning muvaffaqiyati moliyaviy resurslar, malakali kadrlar va institutsional qo'llab-quvvatlash darajasiga bog'liq. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mintaqalarda qurilish sohasini innovatsion rivojlantirishda investitsiya resurslarining yetarli darajada shakllantirilishi, innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish va malakali mutaxassislar tayyorlash muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi hamda raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi mazkur yo'nalishlarda ijobiy natijalarga erishish imkonini beradi. Xalqaro tajriba asosida BIM texnologiyalari, yashil qurilish va raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish mintaqaviy qurilish tarmog'ining raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, mintaqada qurilish sohasining innovatsion rivojlanishi iqtisodiy o'sishni ta'minlash, infratuzilma sifatini oshirish va hududlarning raqobatbardoshligini kuchaytirishda muhim ahamiyatga ega. Raqamlashtirish, BIM texnologiyalari, innovatsion qurilish materiallari va inson kapitalini rivojlantirish tarmoq samaradorligini belgilovchi asosiy omillar hisoblanadi.

Shu sababli qurilish korxonalarida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish, kadrlar malakasini oshirish hamda investitsion muhitni yanada yaxshilash maqsadga muvofiqdir. Yashil qurilish tamoyillari va innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash esa mintaqaviy rivojlanishni jadallashtirish hamda qurilish tarmog'ining barqaror taraqqiyotini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- Schumpeter, J. A. The Theory of Economic Development. – New York: Oxford University Press, 1934.
 Rogers, E. M. Diffusion of Innovations. – 5th ed. – New York: Free Press, 2003.
 Eastman, C., Teicholz, P., Sacks, R., & Liston, K. BIM Handbook: A Guide to Building Information Modeling. – Hoboken: John Wiley & Sons, 2018.
 OECD. Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation. – Paris: OECD Publishing, 2018.
 World Bank. Building Smart Cities and Infrastructure. – Washington, DC: World Bank, 2021.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 6/5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>